

MÜZİK ÖĞRETMENİ ADAYLARININ MESLEKİ TUTUM DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ

Nesrin ERTOK KONUK, Marmara Üniversitesi

ÖZET

Günümüzde öğretmenlik mesleği, eğitim sektörüyle ilgili olan sosyal, kültürel, ekonomik, bilimsel ve teknolojik boyutlara sahip, alanda özel uzmanlık bilgi ve becerisini temel alan akademik çalışma ve mesleki formasyon gerektiren profesyonel statüde uğraşı alanıdır (Erden 1998:26). Öğretmenlerin mesleklerine karşı olan tutumları öğretmenlik mesleğini yerine getirmede büyük önem taşınmaktadır. Bu fikir temel alınarak yapılan bu araştırmanın amacı müzik öğretmeni adaylarının “Mesleki Tutum” düzeylerini incelemektir. 2010-2011 öğretim yılının 1.döneminde Marmara ve Bursa Üniversitesi GSEB Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı’nda öğrenim görmektedir olan 1. ve 4. sınıf öğrencileri araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Araştırmadaki veriler Abdurrahman Tanrıöğen tarafından geliştirilen ÖMYTÖ (Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği) likert tipli ölçek ve araştırmacının hazırladığı “Kişisel bilgi formu” yoluyla toplanmıştır. ÖMYTÖ ölçeğinde 52 madde vardır. Ölçeğin güvenirliliği, Cronbach Alpha ve Guttman Split –half teknikleriyle denenmiş ve alpha iç tutarlılık katsayısı .9493; Guttman Splithalf ise .8635 olarak hesaplanmıştır. Araştırmanın sonucunda öğrencilerin bazı demografik özellikleri ile “Mesleki tutum” düzeyleri arasında istatistiksel olarak bazı farklar elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mesleki tutum-müzik öğretmenliği-müzik eğitimi.

1. Giriş

Davranış bilimlerinde ölçmeye ve araştırmalara konu olan psikolojik değişkenlerden biri de tutumdur. Tutumların ölçülebilmesi tanımlanabilmesine bağlıdır. Tutum, belirli nesne, durum, kurum ya da diğer insanlara karşı öğrenilmiş, olumlu ya da olumsuz tepkide bulunma eğilimidir. Bu açıdan bakıldığında ilgilerle tutumlar birbirine benzer. Fakat ilgiler bir bireyin kendi etkinliklerine ilişkin duygu ve tercihleriyle sınırlıdır. Tutumlar ise, örneğin bir ahlaki değer yargısını onaylama ya da onaylamama gibisinden bir davranış eğilimine sahip olmadır (Tezbaşaran, 1997:1).

Smith’ in belirttiği gibi, “Tutum, bir bireye atfedilen ve onun bir psikolojik obje ile ilgili düşünce, duygu ve davranışlarını düzenli bir biçimde oluşturan bir eğilimdir.” (Akt. Tufan ve Güdek, 2008).

Pek çok otorite, tutumların öğrenildiğini kabul eder. Tutumlar yaklaşma ya da kaçınma, isteme ya da istememe anlamına gelir. Bu nosyon, tutumların yönü ve yoğunluğunun olduğu görüşü ile ilgilidir. Tutumun öğrenilen gizil bir süreç olarak karakterize edilmesi tutumların değerlendirmeci davranışlar içerdiği ve tutumun etki-tepki yapısı arasında isleyen içsel bir faaliyetin bir parçası olduğu anlamına gelir. Eğer tutum bu içsel faaliyetin bir parçası ise, tutum bireyin anlamsal yapısının bir bölümüdür. Örneğin, iki kişi bir kavrama yönelik aynı tutuma sahip olabilir ancak bu kavramın anlamı bu kişiler için farklılıklar gösterebilir (Osgood, Suci ve Tannenbaum, 1975).

Phillips, tutumların iki şekilde oluşabileceğini belirtmiştir. Birey, ya bir tutum objesiyle etkileşime girerek ya da başkalarının tutumlarından etkilenecek kendi tutumlarını oluşturmaktadır. (Phillips, 2003: 3). Phillips'in tutum oluşturma tanımından yola çıkıldığında, tutumların deneyimler sonucunda oluştuğu ve deneyimler doğrultusunda yönlendiği sonucuna ulaşılmaktadır.

Tüm bu tanımlar incelendiğinde, tutumların değişebilir ya da değiştirilebilir olduğu görülmektedir. Buna göre, olumsuz tutum olumlu, olumlu tutum ise olumsuz tutuma dönüşebilmektedir. Tutumların, düşünce ve davranışlara temel oluşturduğu, yönlendirdiği dikkate alındığında, bireyin başarıya yönelmesinde olumlu tutum geliştirmenin gerekliliği göze çarpmaktadır (Canakay, 2006).

Müzik öğretmeninde aranan vasıflara değinilmesi gerekirse, müzik öğretmenliği dalında kendisini çok iyi yetiştirmiş olmalı, en az bir enstrümanı iyi düzeyde çalabilmeli ve eğitim müziğinde kullanılan okul çalgılarını da öğrencilere öğretecek kadar bilmelidir. Öğretmen, meslek onur ve saygınlığına uygun biçimde davranmalı, özellikle Atatürk devrimleri, Anayasa, Millî Eğitim Temel Kanunu ve dersin programında yazılı amaçlar doğrultusunda hareket etmelidir. Ders içi ve ders dışı çalışmalarda öğrencilerin iyi davranış kazanmaları konusunda gerekli rehberlikte bulunmalı, sabırlı, müşfik, hoşgörülü olmalıdır.

Güzel ve doğruya yönelik toplumun değer ölçülerini öğrencilere tanıtmalı benimsetmeli; öğrencileri üzerinde sevgiye ve saygıya dayalı bir otorite kurabilmelidir. Sağlam bir karakter ve temiz bir ahlaka sahip bulunmalıdır (Sezginer, 1989).

Çünkü öğretmenlerin kişilik özelliklerini oluşturan davranışların her biri, öğrenciler üzerinde etkili olmaktadır. Yapılan araştırmalar, değişik kişilik özelliklerine sahip öğretmenlerin, öğrencileri değişik biçimde etkilediklerini ortaya koymuştur. Öğretmenlerin kişilik özelliklerinin olumlu bir sınıf ortamı yaratılmasında ve öğretim çalışmalarının verimli olmasında en önemli değişkenlerden biri olduğu iyice anlaşıldıktan sonra, bu konuda yapılan araştırmalar artmaya başlamıştır. Öğretmenin kişiliği ile öğrencilerini etkilediği bir gerçektir. Özellikle tutumları kişilik için de önemli bir özelliktir ve etkilidir. Bu nedenle, tutum kavramı üzerinde durmak gerekir (Tufan ve Güdek, 2008).

Bu nedenle bu araştırma Müzik Öğretmeni Adaylarının Mesleki Tutum düzeylerini inceleyecektir. Bu bağlamda aşağıdaki araştırma sorularına cevaplar aranmıştır;

1. Müzik Öğretmeni adaylarının “Mesleki Tutum düzeyleri” CİNSİYET” değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
2. Müzik Öğretmeni adaylarının “Mesleki Tutum düzeyleri” BİREYSEL ÇALGI” değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
3. Müzik Öğretmeni adaylarının “Mesleki Tutum düzeyleri” MEZUN OLUNAN LİSE” değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
4. Müzik Öğretmeni adaylarının “Mesleki Tutum düzeyleri” AİLEDE ÖĞRETMEN OLMA” durumuna göre farklılaşmakta mıdır?

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, tarama yöntemi ile yapılan bir alan araştırmasıdır.

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini; Türkiye’deki Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında, öğrenim görmekte olan müzik öğretmeni adayları oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemi ise, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı (n=99) ve Uludağ Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı (n=61)’nda öğrenim gören toplam 160 müzik öğretmeni adayı oluşturmaktadır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada 2 temel veri toplama aracı kullanılmıştır.

“Kişisel bilgi formu ve mesleki tutum ölçeği”: Araştırmada kullanılan “Kişisel bilgi formu, örneklem grubundan kişisel bilgiler toplamak amacıyla araştırmacı tarafında geliştirilen 12 maddelik bir soru grubudur. Bu formda kişisel sorular yer almaktadır. Ancak çalışmada, gerekli görülen sorular hesaplamalara katılmıştır.

Araştırmada kullanılan diğer ölçme aracı ise, Abdurrahman Tanrıöğen tarafından geliştirilen ÖMYTÖ (Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği) likert tipli ölçektir. ÖMYTÖ ölçeğinde 52 madde vardır. Ölçeğin güvenirliği, Cronbach Alpha ve Guttman Split-half teknikleriyle denenmiş ve alpha iç tutarlılık katsayısı .9493; Guttman Splithalf ise .8635 olarak hesaplanmıştır.

2.4. Verilerin Analizi

Çalışmada elde edilen bulgular değerlendirilirken, istatistiksel analizler için SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 15.0 programı kullanılmıştır. Çalışma verileri değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel metotları kullanılmıştır.

3. Sonuç ve Bulgular

1. Müzik Öğretmeni adaylarının “Mesleki Tutum düzeyleri” CİNSİYET” değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?

Tablo 1. Mesleki Tutum Puanlarının “Cinsiyet” Değişkenine Göre Dağılımı

	Cinsiyet	n	$\bar{X}$	t	p
Mesleki Tutum	Kız	115	3,26	.075	0,86
	Erkek	45	3,24		

Tablo 1’de görüldüğü gibi, örneklem grubunu oluşturan öğretmen adaylarının “Mesleki Tutum”

düzeyleri, “Cinsiyet” değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir değişim göstermemektedir ($p>.05$). Sonuç olarak kız ve erkek öğretmen adaylarının “Mesleki tutum” düzeylerinin eşit olduğu söylenebilmektedir.

2. Müzik Öğretmeni adaylarının “Mesleki Tutum düzeyleri” BİREYSEL ÇALGI” değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?

Tablo 2. Mesleki Tutum Puanlarının “Bireysel Çalgı” Değişkenine Göre Dağılımı

	Bireysel çalgı	n	$\bar{X}$	t	p
Mesleki Tutum	Yaylı	65	3,45	3.32	.035
	Nefesli	30	3,23		
	Gitar	45	3,34		
	Ses	20	3,21		

Tablo 2’de görüldüğü üzere müzik öğretmeni adaylarının “Mesleki tutum” puanları ile “Bireysel çalgı” değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($p<.05$). Aritmetik ortalamalara bakıldığında ise, bireysel çalgı olarak “Yaylı” ($\bar{X}=3.45$) bölümünü seçen öğrencilerin mesleki tutum düzeylerinin diğer çalgı bölümlerini seçenlere göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

3. Müzik Öğretmeni adaylarının “Mesleki Tutum düzeyleri” MEZUN OLUNAN LİSE” değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?

Tablo 3. Mesleki Tutum Puanlarının “Mezun olunan lise” Değişkenine Göre Dağılımı

	Mezun olunan lise	n	$\bar{X}$	t	p
Mesleki Tutum	Anadolu Güzel Sanatlar	85	2,45	4.46	.067
	Genel	40	2.23		
	Meslek	25	2,15		
	Diğer	10	2,32		

Tablo 3’te görüldüğü gibi, örneklem grubunu oluşturan öğretmen adaylarının “Mesleki Tutum” düzeyleri, “Mezun olunan lise” değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir değişim göstermemektedir ($p>.05$). Sonuç olarak öğretmen adaylarının “Mesleki tutum” düzeyleri onların mezun oldukları lise türüne göre değişmemektedir.

4- Müzik Öğretmeni adaylarının “Mesleki Tutum düzeyleri” AİLEDE ÖĞRETMEN OLMA” durumuna göre farklılaşmakta mıdır?

Tablo 4. Mesleki Tutum Puanlarının “Ailede öğretmen olma” Durumuna Göre Dağılımı

	Aile öğrt.olma	n	$\bar{X}$	p
Mesleki Tutum	Evet	32	4,16	0,76
	Hayır	128	3,54	

Tablo 4’te görüldüğü gibi, örneklem grubunu oluşturan öğretmen adaylarının “Mesleki Tutum” düzeyleri, “Ailede öğretmen olma” değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir değişim göstermemektedir ($p>.05$). Sonuç olarak öğretmen adaylarının “Mesleki tutum” düzeyleri onların ailede öğretmen olma durumuna göre değişmemektedir.

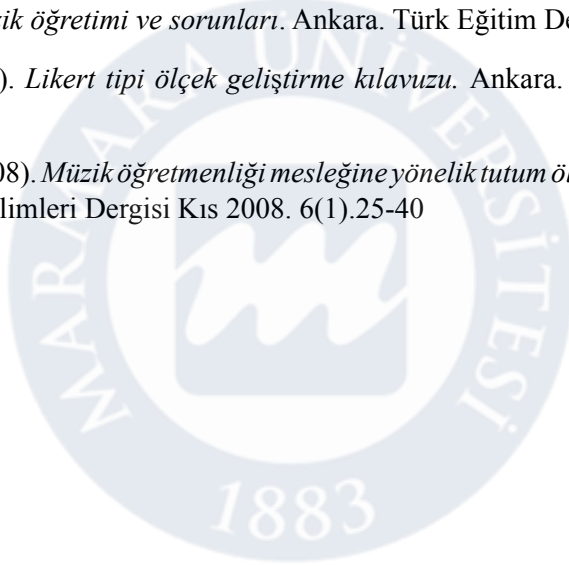
4. Öneriler

Bu araştırma Müzik Öğretmeni Adaylarının, “Mesleki yeterlik” düzeyleri ile bazı demografik özellikleri arasında fark olup olmadığı araştırılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına dayanarak geliştirilen öneriler aşağıda açıklanmıştır.

1. Araştırma sonucuna bakıldığında liseyi güzel sanatlar liselerinde tamamlayan öğrencilerle, genel lise mezunu olan öğrencilerin mesleki tutum düzeylerinde bir fark olmadığı saptanmıştır. Bu durumda güzel sanatlar lisesinde verilen müzik eğitiminin hedeflerinde müzik öğretmenliği mesleğine yönelik bir davranış şekli geliştirilmediği söylenebilir. Sonuçta öğrencileri performansla daha fazla ağırlık verilen bir programla eğitilmektedir. Bu yüzden bu liselerden mezun olanların performans ve öğretmenlik mesleğine ilişkin alt yapıya dayalı olarak iki tür eğitim almaları, mezun olduktan sonra girecekleri bölümleri (konservatuar, müzik eğitimi bölümleri...vs) bu şekilde seçmeleri önerisi getirilebilir.

KAYNAKLAR

- Canakay, E. (2006). *Müzik teorisi dersine ilişkin tutum ölçeği geliştirme*. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildirisi. 26-28 Nisan 2006. Pamukkale Ünv. Eğt. Fak. Denizli
- Osgood, C.& Suci, G.& Tannenbaum, P. (1975). *The measurment of meaning*. University of Illinois.
- Phillips, S.L.(2003). *Contributing Factors to Music Attitude in Sixth. Seventh and Eighth Grade Students*. Non-published Dissertation. Iowa
- Sezginer, N. (1989). *Müzik öğretimi ve sorunları*. Ankara. Türk Eğitim Derneği Yayınları
- Tezbasaran, A. A. (1997). *Likert tipi ölçek geliştirme kılavuzu*. Ankara. Türk Psikologlar Derneği Yayınları
- Tufan, E. & Bahar, G.(2008). *Müzik öğretmenliği mesleğine yönelik tutum ölçeğinin değerlendirilmesi*. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi Kıs 2008. 6(1).25-40



MARMARA
ÜNİVERSİTESİ